Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2023

FINNISH

HIGHER LEVEL

Monday, 19 June
09:30 - 12:30

Ohje: Vastaa kaikkiin tehtäviin suomeksi. Tehtävässä 1 on alakohta, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä on kaksi esseen aihevaihtoehtoa. Niistä valitaan toinen.

Kokeen maksimipistemäärä on 100 pistettä.
Merkitse vastauspaperiin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI 1

Englannin kieltä painottava opetus uhkaa tasa-arvoista peruskoulua

Erityisesti pääkaupunkiseudulla vaikuttaa olevan käynnissä innostus vaihtaa suomalaisten koulujen opetuskieli englantiin.

1) HELSINGIN kaupunki laajentaa entisestään englanninkielistä opetusta kouluissaan. Kyse ei ole englannin kielen opetuksesta vaan englannin kielen nostamisesta yhä useamman suomen- ja ruotsinkielisen lapsen toiseksi opetuskieleksi. Päätös hämmästyttää erityisesti, kun samanaikaisesti on uutisoitu sekä koulutuksen toimialan talousvaikeuksista että oppimiserojen kasvusta.

2) Painotettuun opetukseen hakeutuvat erityisesti korkeakoulutettujen, hyvätuloisten vanhempien koulussa hyvin pärjäävät lapset. Tällöin muille luokille jää yliedustus lapsia, jotka tulevat matalamman sosioekonomisen taustan perheistä, maahanmuuttajaperheistä tai ovat erityisen tuen tarpeessa. Seurauksena on, että erot oppimistuloksissa kasvavat. Painotetun opetuksen lisääminen onkin huolestuttava paluu kansa- ja oppikouluaikojen epätasa-arvoon – **vaivihkaa** toteutettuna kuntien toimesta.

3) ENGLANNIN kieltä painottavalla opetuksella on muitakin haittoja. Vaikka koulussa hyvin pärjäävät lapset voivatkin saavuttaa erinomaisia oppimistuloksia myös vieraskielisessä opetuksessa, äidinkielisessä opetuksessa samojen oppilaiden tulokset voisivat olla vieläkin parempia.

4) Opetushallitusta vastaava Ruotsin viranomainen Skolverket julkaisi vuonna 2018 monipuoliseen, ruotsalaiseen tutkimustietoon nojaavan raportin lukiolaisten oppimistuloksista englanninkielisissä lukio-ohjelmissa. Sen loppupäätelmä oli, että englanninkielisellä opetuksella on joko vaatimaton tai olematon merkitys englannin kielen osaamisen kehittymisessä ja että englannin kielellä toteutettu opetus voi sisältää riskejä oppilaiden äidinkielen kehittymiselle sekä mahdollisesti muiden oppiaineiden hallinnalle.

5) ERITYISESTI pääkaupunkiseudulla vaikuttaa olevan käynnissä vaarallinen innostus vaihtaa suomalaisten koulujen opetuskieli englantiin. Äidinkielen kehittymisestä ja vaativien oppisisältöjen syvällisestä omaksumisesta ei tässä yhteydessä huolehdita riittävästi – toisin kuin esimerkiksi vakiintuneessa kielikylpymallissa, jossa äidinkielisen opetuksen määrä kasvaa vähitellen ja lopulta ylemmillä luokilla opiskellaan pääosin tai kokonaan oppilaan äidinkielellä. Taustalla on vankka tieteellinen näyttö äidinkielellä tapahtuvan opetuksen hyödyistä, joita ei saavuteta, jos koulutuksen kieli on vieras kieli ja äidinkielen harjoittaminen rajoittuu äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen.

6) Suomessa tarvitaan Ruotsin mallin mukainen arvio englannin kieltä painottavan opetuksen tavoitteista, hyödyistä ja haitoista. Koulujen erinäiset ongelmat tai kuntien pyrkimykset tavoitella muuttovoittoa eivät saa johtaa tasa-arvoisen peruskoulun ja kansalliskielisen opetuksen hylkäämiseen. Peruskoulun on tarjottava laadukas oppimisympäristö koulussa hyvin pärjääville lapsille ilman, että he joutuvat hakeutumaan kielipainotteisen tai vieraskielisen opetuksen varjolla tosiasiassa omiin tasoryhmiinsä varhaisessa vaiheessa.

Marja Alkio, puheenjohtaja, Oma kieli ry – Eget språk rf
Helsingin Sanomat 6.12.2022, mielipidekirjoitus

TEKSTI 2
Suomentajan viimeinen essee

7) MARIO WANDRUSZKA sanoo teoksessaan *Die Mehrsprachigkeit des Menschen* (1981), että valtaosa maailman ihmisistä on monikielisiä (ajatellaan vaikka Afrikkaa). Ja että viime kädessä yksikielisiä ihmisiä ei ole olemassakaan: jokainen meistä vaihtaa tilanteen mukaan esimerkiksi murteesta yleiskieleen.

8) Minua hätkähdyttää, kuinka paljon nämä **kiistämättömät faktat** minua hätkähdyttävät. Kuinka vahvasti olen sisäistänyt yksikielisyysnormin. Kun olin lapsena huolissani saksan *taidostani*, olin itse asiassa ehkä hämmentynyt siitä, miten yksikieliseltä maailma ympärilläni näytti.

9) Vuonna 2015 olin vetämässä ViceVersa-käännöstyöpajaa, jossa oli sekä suomalaisia että saksalaisia kirjallisuuden kääntäjiä. Puolet osallistujista työskenteli suomesta ja saksaan ja puolet saksasta suomeen päin. Meistä useampikin oli kasvanut kaksikulttuurisessa perheessä. Istuimme iltaa viinilasin äärellä, kun yksi kääntäjä kysyi: olitteko te lapsena niillä Suomalais-saksalaisen yhdistyksen kesäleireillä?

10) Mitä? kiljaisin. Sain kuulla, että takavuosina Suomessa järjestettiin kesäleirejä suomalais-saksalaisten perheiden lapsille. **Osattomuuden tunne vyöryi päälle**. Melkein purskahdin itkuun.

11) Että sellaisia leirejä oli ollut enkä minä tiennyt niistä!

12) Kuvittelin, että siellä olisi tehty kaikkea kivaa ja puhuttu kahta kieltä sekaisin. Olisin saanut olla sekä minä että ich. Vieläpä Suomessa. Tulin ensimmäistä kertaa ajatelleeksi, että kaksikielinen vertaisryhmä oli olemassa, vaikka se lapsuudestani puuttuikin. Ei ihme, että hahmotin elämäni kaksijakoisena ja kaksikielisyyden yksikielisyytenä.

13) Samassa pajassa kuulin Turussa asuvalta saksalaiskollegaltani Ankelta, että hänen kaksikielinen tyttärensä saa koulussa kolme tuntia viikossa saksan opetusta ns. **oman äidinkielen opetuksen puitteissa**. Se tukee kieliparin heikompaa kieltä ja kaksikielistä identiteettiä. Aivan ihanaa!

14) Jotain tuollaista olin kaivannut tietämättä, mitä kaipasin. Se oli katkeraa ja se oli suloista: seuraavassa hetkessä tajusin, miksi olin ViceVersa-pajassa niin hirveän onnellinen. Tässähän minulla oli kaipaamani **vertaisryhmä.**

15) Vietimme viikon käännösten äärellä. Ilmassa vilisi puhekuplia kahdella kielellä, joista kumpikin oli omani. Saatoin milloin tahansa heittää saksankielisen lauseen sekaan suomea, suomen sekaan saksaa – miten helppoa ja miten kivaa. Kenenkään ei tarvitse piilotella toista puolikastaan.

16) Tämä on minun äidinkieleni, ajattelin. Tämä, että saan elää kahdessa yhtaikaa. Että en ole yksi vaan monta.

Katkelma Tarja Roinilan esseestä
Helsingin Sanomat 7.6.2020

I TEHTÄVÄ **(30/100)**

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

a) vaivihkaa

b) kiistämättömät faktat

c) Osattomuuden tunne vyöryi päälleni

d) Oman äidinkielen opetuksen puitteissa

e) vertaisryhmä (5 × 1)

2. Kerro, miksi Marja Alkio näkee englannin kielellä tapahtuvan opetuksen uhkaavan tasa-arvoista peruskoulua.

3. Kerro omin sanoin, miksi Marja Alkio puolustaa vakiintunutta kielikylpymallia. (5)

4. Kerro omin sanoin, mitä Tarja Roinila tarkoittaa sillä, että hän oli sisäistänyt yksikielisyysnormin. (5)

5. Selitä omin sanoin, millä tavalla Tarja Roinila kuvaa omaa äidinkieltään ja sen käyttöä. (5)

6. Kumman kirjoittajan näkemys vastaa paremmin omaa käsitystäsi äidinkielen merkityksestä? Perustele vastauksesi. (5)

II TEHTÄVÄ **(30/100)**

Kirjoita noin 100 sanan kommentti Tarja Roinilan tekstin esittämään ajatukseen: ”Hänen [Anken] kaksikielinen tyttärensä saa koulussa kolme tuntia viikossa saksan opetusta ns. oman äidinkielen opetuksen puitteissa.”

III TEHTÄVÄ **(40/100)**

Kirjoita noin 300 sanan essee. Valitse aiheeksi toinen näistä.

1. Monikielisen identiteetin edut ja haitat

2. ”Maailma on kaaos, ja kieli on ihmiselle lopulta ainoa välinen jäsentää sitä.”

(Maija Vilkkumaa, suomalainen rockmuusikko)